

המציפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גודל השטח
 ברכת מו"ג 60 הלר. כראש הגליון שני כתרם.
 גליון בודד 12 הלר.
 המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם מקום בית הדאר הקודם.
 קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה:
 „HAMICPE“
 Kraków.
 (בחיץ לארץ להומיץ: Oesterreich.)

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית רמת המצפה:
 באוסטריא-אונגריא:
 לשנה 7 כתרם
 לחצי שנה 3.50
 לרבע 1.75
 באשכנז:
 לשנה 8 כתרם
 ביתר הארצות:
 לשנה 9 כתרם — 9.50 פראנק.
 על המצפה בלי ההוספה הספרותית אין לחתום.
 אין

Kraków, 23 Lipca 1909

גליון ל

מראקא ה' אב פ' דברים תרס"ט

והמדיני של עמס, גם לאותה השלשלת הארוכה של הדורות ההם היה יום התשיעי באב ליום, שבו היה מתבטא אכלו הלאומי של עם ישראל, יום שהפנה את לבו של כל אדם מישראל לעמת המאורע הינוני ההוא, לעמת החרבן עם כל מוראיו, לעמת נקודת המוצא של הגלות.

כי התקוה לתחית עם ישראל על אדמתו, „האמונה בכיאת המשיח“ לפי מבטאם הרגיל של אבותינו, היתה ממלאה את כל הויתם והיתה ראש כל מאויהם. הנאולה היתה משאת-נפשו של כל אדם מישראל, אשר לא עזבתו רגע. אמרים כעין „היום או מחר יבא המשיח“, „אחכה לו בכל יום שיבא“ לא היו פרוות ריקות מלים שאין להן תוכן. העד: כמה „משיחים“, שקמו לישראל בזמנים שונים. כי כל צמח לא יעלה רק על האדמה המסוגלת לו.

אם נתכונן למשל על תנועת הנאולה הכבירה, שהסב אותו בעל היתה הגדול מאומיה, נראה בה, חוץ מהצד הטרגי שבה, גם צד ישר אורה. כי הרי לא הלומותיו של אותו האיש היו המקור הראשי ללהבה, שהקיפה או את פנות כל העם בכל ארצות פוורויו. כי האפשר הוא, שבחלומות יהיה צפון כה כביר כל כך? ובודאי לא בנבליהם של אותם הרמאים, אשר סבבוהו, נחפש ונמצא את הגורם הראשי להתנועה הגדולה ההוא ובפרט אם נשים לב להעובדא, כי נמצאו או יהודים בודדים, אשר הכירו את החלומות השוא של התזוים ואת תרבותם של הנבוכים והכרויו עליהם

נתונה כליל בידי זרים. הם לא היו מוכשרים כלל להשלים עם אותו המצב, שאנו קוראים לו „גלות“ והתנשאות דורו של בר כוכבא תוכיח. ואם תקפן של העובדות הקימות לעיניהם הכריהם להכיר את המצב לאמתו, אם עלה לו להיאוש לחדור בחוקי-ד אל תוך לבותיהם, כי אז לא נשנה אם נהלימ, כי בוראי עד לידי גבול של השתנעות הניעו מעצמת הכאב.

לאותו הדור, שראה עוד את ארץ-ישראל בישובה ואת המקדש על מכוננו ונס לבני הדור השני והשלישי, אשר אבותיהם ספרו להם מה שראו בעיניהם, להם היה בודאי אך למותר קביעת יום כשנה, בכדי לעורר את מחשבותיהם ולהפנות את לבם לעמת האסון הלאומי. ואם הם חגו את יום האבל הזה בודאי היה מתגלה בו הכאב הלאומי בכל מלא מוראו. אנקותיה ואנהותיה של האומה, יצבת פצועה בלי כח, בודאי היו מתנכרות בו ביום והיו לצעקה גדולה ומרה, אשר עד לשמים הניעה.

ולא רק לדורות ההם, הקרובים בזמן אך המאורע ההוא, היה תשעה באב באמת ליום אבל לאומי גדול, כי אם גם לאותה השורה הארוכה של הדורות, אשר באו אחריהם, אותם הדורות, שלא ראו בעיניהם את קיומו המדיני של עמס, את ארץ ישראל בבנינה ואת המקדש, זה המרכז הלאומי והדת, על מכוננו, אותם הדורות, אשר אבותיהם לא ספרו להם, כי אם מן האותיות המתות של ספריהם נודע להם על-דבר העבר הלאומי

תשעה באב.

א ר ין כי תחרב והעם עודנו מלא חיים וכן — יקומו לה זרובבל, עזרא ונחמיה והעם אחריהם וישבו ויבנה שנית; אך העם כי יחרב, מי יקום לו ומאין יבא עירו? אחר העם.

ועוד הפעם תשעה באב, בפעם האלף שמונה מאות ארבעים ואחת. אבל מה שונה הוא תשעה באב זה ובכלל תשעה באב של הדור האחרון מאלה הקודמים לו. כמו שכל אשר תחת השמש, יצורי הטבע ומעשה בני אדם, גרמים חמריים וערכים מוסריים ומוסדות רוחניים, כפוף תחת ההכרח להשתנות ומשתנה, פושט את צורתו לעתים תכופות או בלתי תכופות ולוכש צורה אחרת, כן גם על יום הזכרון תשעה באב חל השנוי ופנים אחרים ליום זה בזמננו מאלו שהיו לו בדורות אשר לפנינו.

למותר הוא לדבר על אדות גדל ערכו של תשעה באב — כלומר ערכו של הזכרון הקשור ביום זה — בעיני הדורות הראשונים שאחרי החרבן ועל אדות עמק הרשם, שעשה יום זכרון זה עליהם. כמדומה, שהם לא ליום זכרון היו צריכים. אותו המאורע, האסון הגדול, היה מרחף תמיד לפני נשמתם וזכרונו היה מלוח אותם תדיר כצל של תמונה איומה מעוררת זועה. הם לא יכלו בשום אופן להתאים עם המהשבה, כי המקדש יהיה חרב וארץ יהודה לא תהיה שייכת ליהודים, כי-אם

הצמיד.

ספור לתשעה באב.

מאת יצחק פרנהוף.

הוא, הדקטור מרדכי היימביטש, רופא צעיר, בעל שער אמוץ, עור כהה ועינים שחורות, הוא אדם רציני, בעל ישוב-הדעת וכבד-ראש. בהיותו ילד בבית הוריו היה ננוע ומעונה ולא ידע בטובה, סבל כפון, ערום ויחף התהלך וכן נעשה אדם רציני. בתור סטודנט בין זרים קשתה עליו מלחמת הקיום, סבל עלבון, רחיות וחלישות-הדעת וכן נעשה יהודי רציני.

והוא, ניוטע, אשה צעירה בת כ"ב שנה, בעלת שער צהוב, פנים אדמדמים, עינים כחולות מפיקות חדות וחן, חפצה בחיים טובים ועליונים. מיהרות אין כל זכר בה. כי מימיה לא ידעה עצב, משחר מל ילדותה לא הועם זר אשרה, כל צרכיה היו לה במרה נדושה, כי ימי חייה היו אכיב ארוך מלא שמחה וענג ורק השם יהודי עמר למכשול לבית אביה, אשר שבת ומועד היו למשהק שם. על בן שנאו את היהדות ולענו לכך מדה יהודית ולכל מנהג יהודי, דכפר על עון מולדתם. כל אלה עשו איתה לכל, רק לא ליהודית.

ושני אלה ההפכים היו לזוג. אמנם הוא ידע

נאד הדמעות.

ושנה שנה הדמעה נוֹלֶת

והדמעה דמעת דם.

ולנאד הדמעות הטפה נופֶלֶת.

לאוצר צער העם.

ומלא הנאד דמעות חמימות.

דמעות דור ודור.

שזלנו עינים מִבְּכֵי אֲדָמוֹת.

שחשך בעֶדֶן האור.

ומושיע בצר עוֹדֵנו בושש

והדמעה מצויה מאד.

אָהָה אֱלֹהִים! הַאֵינְךָ חוֹשֵׁשׁ

שְׂמָא יִבְקַע הַנֶּאֱדָר?

ויהיה אז מבול הדמעות

על פני כל היקום

ולא ישאר מִבְּלֵ התִּלְאֹת

ומכל התקות מאים!

איתה לפני חתונה, הכיר את מיכה ואת שנאתה ליהדות; אבל ידע גם, כי אחרי החתונה ישנתה הבל, הוא ישפיע על רוחה וישלט בה.

והיא ידעה גם אותי לפני החתונה היטב, הכירה את עקשנותי, את להגו והיותיו על-אדות יהודים ויהדות. אבל ידעה גם, כי אחרי החתונה ישנתה הבל, היא הגרש מהוכו את שגעונו.

מיד אחרי החתונה התחילו ללמד זה את זה, והמהחיל להזיע מן העבודה הקשה היה — הוא. עיד כשבעת ימי המשחה התחיל להאי לפניה את חיי היהודים היפים, את חיי המשפחה המהורים והצנועים. ספר לה את תלאות העם היהודי, את גדולה נכוריו וקדושויו. אבל דבריו עלו בתהו, לא אבתה כלל לשמוע, הפסיקה בכל עת את דבריו בהבליה. אחרי-כן החל להוכיחה ברכבים, שהיו חצי מוסר השכל וחצי התול והיא השיבה לו בשחוק פרוע, בלענ שאננים. בשחקה היתה כונתה, להשיב אותו מדרכו, להפיל עוז הכרתו ולהשתיקו. מי שראה את האשה היפה בשחקה נדמה לו, כי החיים נמתקו לו, אחריותו מלאה תקוה. והוא, בעלה, התעצב ומיום ליום נכר עצבונו. אז הכיר, כי עבודה קשה קבל עליו, הוא צריך להשתמש באמצעים נמרצים יותר.

„הביטי וראי, מחמד עיני — זהחנן לה — כי יחרנו עתה את אחיך, ישחמו ילדים, יענו נשים,

לאהנענדער ארטיקעל

פערזענדלעך פיר הויזהאלט, קאנדיטאריען
ליקאר-ערצייער עסע. פיינסטער אונד ביל-
לינסטער ערזאטץ פיר זואגליע.

Fahlberg Vanilin דער
SACCHARIN-FABRIK A.-G.
vormals Fahlberg, List Co.

הויפט-דעפאט פיר אינ- אונד אויסלאנד:
Manó Markovits, Budapest,
XII., Sip-utca 17.

פערטרעטער נעזוכט.

ספרים

אודיע, כי בבית טסחרי ישנם ספרים
שונים הן עברים הן זשורנונים. גם ספרי
הנ"ך, חומשים, סדרים וכו'. לכל דורש
אשלח אפערטען.

Moses Lefkowitz, Kolomea.

מארילרען

אדער שענע בירנען

זענרעט אין 5 ק"ג פאסט-קער בעל מיט-
מעלס נאכנאהמע פיר 2 קר.

Klein Mór Solt-Vadkert

(Ungarn).

פרייזקוראנט גראטיס

ביי גרעסערער אבנאהמע פרייז-ערטעסניגונג

כשר גענוע שמאלץ כשר
געקאכטעס

אונד קוהדבוטטער טעגליך פרישע
פערזענדעס

Juda Zins, Husiatyn (Galiz.)

פרייזע אינד הכשרים מהרבנים הגאונים
מבערזאן מפרעסיסלא ומסטריוא שליט"א זענדע
אויף פערלאנגען.

ISIDOR KRIEGER

Friedland bei Mistek (Mähren)

פערזענדעס פיהרמאנס- אונד פיאקער-
פייטשען אויס פרימא קערן-לעדער גע-
שניטמען צו בילדגיסמען פרייזען. פערזאנר
פער נאכנאהמע.

כל הבא לקאלאמי

ורוצה דאכול בשול בקיימו בכשרות ונסיות
עצהיו"ט. שיטעס לחכו וללון לינה הנונה
שיפס רצון, יפנה נא רק להאטעל
ורעסטאראציאן. שהכינותי פה מחדש בבית
המני ה"ר עזריאל העלער כדחוב וואלאווא.
שלמה שטיין.

למבחי מקום עסק

באחד הרחובות ההומיות במרכז העיר
קראקא יש למסור חצי חנות גדולה עם
חלון להצגת סחורה, מובשר לכבירה כפ-
חדש, חתמות של קאומשוק, פונדנרפות,
לחורתיים ולצורפי זהב. לשאול באדמיני-
של „המצפה“.

Wyd.: Naftali Hof.
S. M. Lazer.

Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.
Drukiem S. L. Deuschera v Podgórzcu

וועלכע פריידע אונד וועלכען שטאלץ עמפפירטע
דיא הויזפרווא ביים אנבליק איהרער בלאנקען.
אפפעטימליך ריינען קיבע! אונד וויא שנעלל איזט
אלעס נערייניגט. דיא וועשע וויא דאס גאנצע הויז!
איין צויבער דער בעהאגליכקייט אונד פריידע
בעהערשט איהר היים. מיט

שיכט-זיפע

איזט דאס לייכט צו עררייכען!

כשרה רעסטוראציאן אונד האמעל

אימפעריאל

אין סטריא

דעס רוד האבער וויין א וויין דעס באהנהאף איזט ניי
אינגערעכטעס נאך ערפארדערניס דער צייט מיט אלעס
קאמפאָר, זויבער, נעט, מיט אלע בעקוועמליכקייטען.

בעסטעס איינקהרהויז פיר יודישע סוחרים

אין רייזענדע.

בילדיגע פרייזע.

בילדיגע פרייזע.

מאטיעס-פאסט-הערינגע

איך אָפּטערעיע

נייע פאסט-קאלע צירקא 30 שטיק א 4 קר. פראנכא יעדע
שטאציאן.

1/4 טאננע 22 קראנען, 1/8 טאננע 12 קראנען אב קראקא.

Geopold Bertel, Krakau.

כיי פערלאנג פרייזקוראנט גראטיס.

כשרה זעלכווארען-פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gołuchowskipl. 2

ליעפערט ארע סארטען זעלכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איזט
מיט דען מאדערנסטען בעהעלפען אינגערעכטעס, ווי עלעקטרישע קראפט א.ו.ו.

אונד ערצינגט נור פרימא-ווארע

בהכשר הרה"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

משוררים געזוכט.

איך זוכע פיר די ימים נוראים הבע"ל
איינען נומען באסיסטען, איינען נומען
מענאָר, וועלכע גומ נאָמען לעזען קענען
אונד מיט נומען שטימען כענאכט זינד.
נעהאלט צו 100 קר. קאסט עט קוואר-
טיער, אויך נעבענאיינקאממען ביי 70 קר
צו מעלדען ביי 8 אויגוסט 1909 אן
Simon Deutsch Oberkantor
Oświęcim (Gal.).

שדכו.

דורך מינע לאנגיאָהריגע נעשאַפּטם-
רייזען האבע איך מיר איינען נראָמען
בעקאנטענקרייז אין בעסערען הייזערן אין
אָסטערייך-אונגארן, דייטשלאנד אונד
כעלגיען ערוואַרבען, זא דאס איך איבעראל
פריי אויפטרעטע אינד ענטגענעקאממען
פרינדע. מינע טיכטינקייט וואררע פיעל-
פאך אנערקאנט. איך פערמיטלע פיר
יעדען שטאנד, פאן 1000 קראנען נון
אויפּוואַרמס, פיר שטרענג רעליגיאָזע ווי
פיר פרייזינגע פאמיליען, בין איכ-
שטאנדע יעדעס זיינען וואונש צו ענט-
שפרעבען. שטרענג דיסקרעט נא-
ראנטירט. אים מקיים צו זיין וחי
אחיק עסך רופע איך שרכנים זאוי
פריוואטע ביי נומען פארטען זיך אן מיך
צו ווענדען. זיכערער ערפאלג.

Abraham Urbach Kraków
ul. Józefa 5

ר' עזריה פיגו

שנתבקר למוב כמעט ככל עהוני היהודים
העברים והלועזים, מחירו הוא עתה רק
כתר אחד, ולמו"ם ראב"ט הגון. האדרסה:
A. Apfelbaum Rzeszow, (Gal.)

יואל וויינרעב, לעמבערג, קראקויער-גאסע נומר 32, עקע שטעלעצקאנאסע נומר 2

עמפּפּיעהלט זיינ גרעסטעס

שפעציעל פיר אויסשטייער איינהייפע איינגערעכטעטעס מאנאזין פאן ניידייטען אין שניטט, זיידען, וואללשטאפּפּע, מאדערווארען.